

ОБ'ЄКТ ЗАПОБІЖНОГО ВПЛИВУ (від лат. *objectum* – предмет) – це окремі або сукупність різних за генезою, сферою буття, формами та інтенсивністю прояву негативних явищ та процесів реальної дійсності матеріального чи духовного характеру, які детермінують злочинність. Для окремого **О. з. в.** характерні такі властивості: криміногенність (саме вона виділяє його з сукупності негативних явищ); динамічність, що зумовлює постійну мінливість його кількісно-якісних показників; потенційність, якою пояснюється те, що окремі явища можуть швидко досягти високого ступеня криміногенності; латентність – криміногенність, яка прихована від спостерігача-дослідника. Злочинність зумовлюється комплексом негативних явищ і процесів різного походження, що є конкретизованими та є **О. з. в.** Теорія і практика запобігання і протидії злочинності показують, що **О. з. в.** – це все те, на що діє система такого впливу, і включає: по-перше, уражені недоліками сусп. відносини в системі формування особистості людини; по-друге, соціальні негативні, різні за часом походження традиції, стереотипи поведінки, найбільш поширені негативні звички людей і їх ставлення до соціальних цінностей; по-третє, окремих осіб (групи і контингенти осіб, які виявляють ознаки протиправної поведінки); по-четверте, конкретні прояви негативних явищ, процесів, недоліків, порушень у різних сферах життя, які детермінують злочинну мотивацію та її потенційно можливу чи почату реалізацію; по-п'яте, окремі прояви девіантної поведінки особистості, що свідчать про її криміногенність. Оскільки запобігання злочинності несе суб'єктно-предметний характер (об'єктний) характер, то криміногенні об'єкти доцільно згрупувати так, щоб вони стали уразливими для тих чи інших теж згрупованих відповідним чином методів запобіжного впливу й адекватних їм заходів. Тому природною підставою класифікації є характер криміногенних об'єктів, їх природна сутність, генеза, умови існування. За цією підставою розрізняються групи криміногенних об'єктів соціального, правового і психогенного характеру. Група криміногенних об'єктів соціального характеру знаходиться в діапазоні від негати-

вних сусп. явищ на макрорівні до криміногенних явищ і властивостей конкретної особистості (пияцтво, алкоголізм, наркоманія, віктимний стан тощо). До групи криміногенних об'єктів правового характеру включаються явища, генеза яких знаходиться у сфері правової недосконалості, грубих помилок, протиправних дій, необґрунтованого, несвоєчасного, некомпетентного врегулювання сусп. протиріч, відносин у різних сферах людського буття. Групою криміногенних об'єктів психогенного характеру охоплюються ті психол., психіатричні та інші кримінологічно значущі аномальні явища, що дезорганізують сусп. життя, відіграють деструктивну роль у процесі соціалізації і ресоціалізації осіб, перешкоджають їй чи обмежують її здатність адекватно оцінювати свої вчинки і діяти відповідно до такої оцінки (сексуальні збочення, вандалізм, деякі акцентуації особистості, імпульсивність поведінки, аномалії психіки та ін.).

Лит.: Голина В. В. Криминологическая профилактика, предотвращение и пресечение преступлений. – К., 1989; Литвинов О. М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні. – Х., 2008; Профілактика злочинів. – К., 2011.

В. В. Голина